La solidaritat dels insolidaris

Un aspecte de la poesia de Joan Vinyoli

LA poesia, avui, és un gènere d'una gran vitalitat. Autors, títols, revistes i fins i tot l'èxit relatiu de les col·leccions de poesia evidencien una gran activitat en aquest camp i provoquen una atenció, potser excessiva, pel llibre o pel fet d'actualitat. Aquest interès més aviat periodístic per la novetat fa que siguin molt poques les persones que rellegeixin i es tornin a plantejar l'explicació o interpretació d'un determinat poeta o llibre. Com a conseqüència, els autors arrosseguen la valoració que d'ells es va donar en un determinat moment i que circula d'una manera vaga i gairebé per tradició oral.

En aquest país, cada època o moment ha necessitat i valorat un poeta, i només un. Per una raó o altra, els grans noms de la poesia catalana han tingut sempre el seu moment oportú de fer-se populars o, com a mínim, d'atraure l'atenció d'un determinat sector de públic dirigent: Pere Quart, Espriu, Foix, Andrés Estellés, Brossa... N'hi ha alguns per als quals no s'ha trobat encara el moment oportú o, penso, l'ocasió de poder ser utilitzats per interessos extrapoètics del tipus que siguin. Solen ser poetes difícils i poc didàctics que, tot i ser reconeguts com importants i tenir un cert públic molt fidel, provoquen una vaga actitud d'indiferència general que els envolta de silenci, d'una certa incomprensió i d'un cert oblit oficial. Aquest tipus d'oblit imposa una visió parcial de la nostra tradició poètica i priva al pensament crític dels punts de referència necessaris per saber interpretar l'actualitat i no estar sempre descobrint mediterranis. Un d'aquests poetes podria ser Blai Bonet, per exemple, i, d'entre altres, és també Joan Vinyoli. És obvi que no pretenc ara fer una revisió total de Joan Vinyoli, però sí crec oportú comentar-ne un aspecte concret, entre altres coses, perquè aquest aspecte explicaria aquella incomprensió de la qual parlava abans.

Hi ha un tipus de poeta que només s'entén bé tenint present tota la seva obra. No són autors de llibres per separat sinó d'una visió del món construïda a través de l'evolució d'una experiència personal. Són autors que parteixen, temàticament i formal, de la sinceritat. Generalment, els versos d'aquests poetes no solament estan escrits en primera persona sinó que van també dirigits a aquesta primera persona, com responent a una voluntat d'explicar-se les coses cossificant la pròpia emoció lírica sentida a partir d'elles. Aquesta emoció lírica és un tipus de relació entre l'escriptor i la realitat que només pot fer-se versemblant formulada a través d'un jo poètic en primera persona. Són poetes de «primera veu», com diu T. S. Eliot, i el resultat de la seva poesia és que produeix una experiència subjectiva i essencial de la realitat. Vinyoli és un d'aquests poetes de primera veu.

Hi ha un escrit esplèndid sobre la poesia de Joan Vinyoli.[1] És el pròleg al seu quart llibre **El callat**. El llibre sortí l'any 1956 i l'autor d'aquest pròleg és el mateix Joan Vinyoli. Després d'aquest llibre, que segons Joan Vinyoli representa un moment important dins l'evolució del seu projecte poètic global, l'obra del poeta ha anat creixent i evolucionant fidel a sí mateixa, obeint a una voluntat poètica interessada en el descobriment extasiat i pur dels components formals que fan possible «el cant líric essencial», per utilitzar les paraules del mateix poeta.

Una de les formalitzacions bàsiques més adients per aquesta essencialitat és presentar-la com a fruit d'una experiència individual i única, lluny d'interpretacions aplicables a experiències comunitàries, ni tampoc subjecte a moralitzacions o consignes solidàries. I potser és aquí on rau la incomprensió, derivada —això també és important— d'una incompetència lectora. Perquè aquesta formalització no indica que sigui una poesia insolidària. Tot el contrari. Aquesta característica de subjectiva i essencial que, realment, la invalida com a recurs fàcil en actes multitudinaris, la fa extraordinàriament útil per a la solidaritat en el sentit que galvanitza i potencia la sensibilitat dels lectors individualment i en un sentit lliure gràcies al recurs formal de la utilització d'aquesta primera persona que, en definitiva, no és la de la persona privada de l'autor sinó la de tots els lectors que es donen a la lectura de l'obra, única realitat objectiva i en la qual tots els lectors, solidàriament, participen.

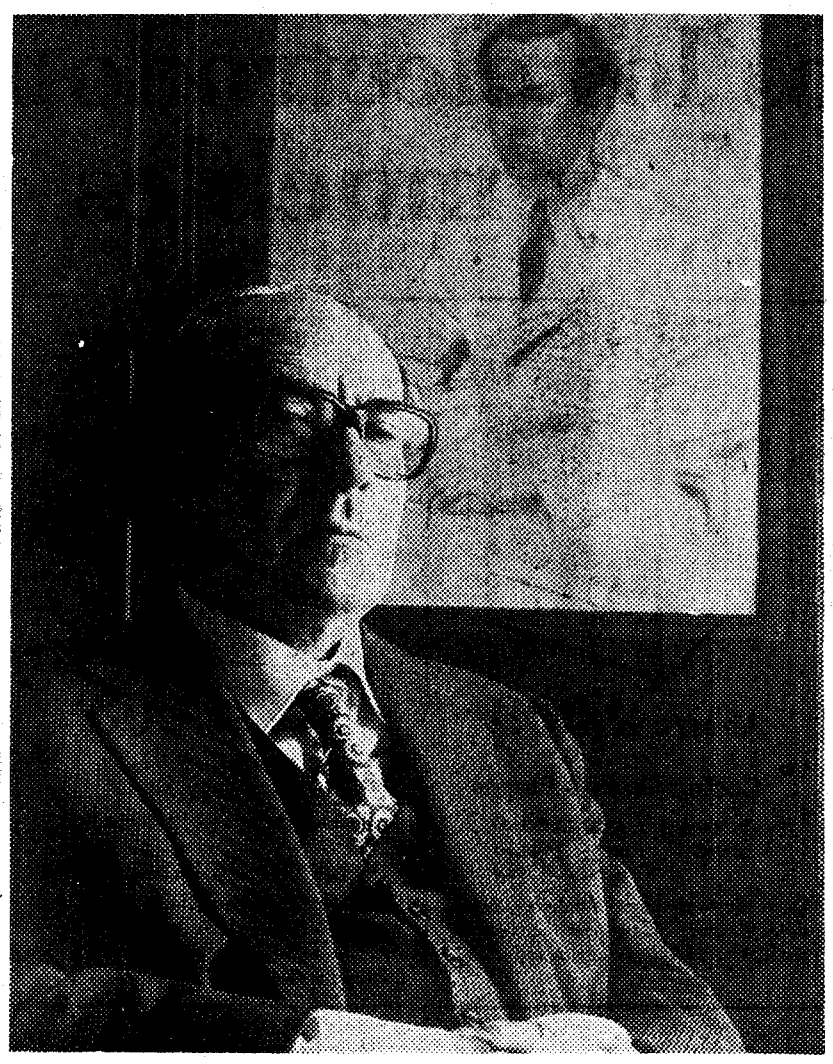

Ja he dit més amunt que Vinyoli parteix de la sinceritat poètica. Però no hem d'oblidar que la sinceritat pòètica no implica la sinceritat moral, psicològica, privada del poeta. La sinceritat literària té més a veure amb la versemblança que amb la veritat. Perquè la sinceritat ha de sorgir de la mateixa **manera de ser** de l'obra. Joan Ferraté, en un article dedicat a **Les hores retrobades** de Joan Vinyoli,[2] diu que «no és necessari ser original per ser sincer i no és necessari ser sincer per ser veraç». Aquest article, important per a entendre la poesia de Joan Vinyoli, és també fonamental per a entendre que la utilització del jo i el plantejament desde la sinceritat en una obra poètica no vol dir que s'hagi d'interpretar aquesta poesia com un afer privat del poeta, sinó com un recurs elegit per ell per donar a la seva poesia tota l'eficàcia necessària al seu objectiu particular. Un d'aquests objectius pot ser la solidaritat que provoca la contemplació dels sentiments unànimes.

Ja per acabar, i com una constatació del que he intentat explicar fins ara, voldria cridar l'atenció sobre el pròleg que abans he esmentat i en el qual Vinyoli parla de la poesia de Joan Vinyoli. Deixant a part la gran qualitat del pensament que s'hi revela, el que m'interessa destacar és el fet que Joan Vinyoli lector parli del Joan Vinyoli poeta, en tercera persona. Aquesta capacitat de distanciament, aquesta constatació del «jo sóc un altre», poèticament, és la prova que el poeta és, com diu Joyce,[3] més conscient de l'instant d'emoció revelat en la seva poesia que no pas de sí mateix en sentir aquesta emoció. Per això la poesía lírica, subjectiva i essencial com és, no es pot dir que sigui, una vegada escrita, un afer privat del poeta sinó l'expressió d'uns sentiments unànimes que s'ofereixen al lector que els reconeixerà en contemplar-los. Per això crec que aquest tipus de poesia es capaç de desvetllar sentiments solidaris, cosa mols important si reflexionem sobre la gran capacitat que té la cultura actual de provocar, indiscriminadament, respostes i moviments mimètics, mancats de motivacions genuïnes. Crec oportú, doncs, rellegir aquest tipus de poesia i de rellegir Joan Vinyoli, un poeta transparent i profund, qualitats inherents al coneixement essencial i útil, coma mínim, per a la immensa minoria.

Dolors OLLER

[1] Joan Vinyoli, **Poesia completa 1937-1975**, Col. Cinc d'Cros, Edit. Ariel, Barcelona, 1975.

[2] Joan Ferraté, **Dinámica de la poesía**, Biblioteca Breve, Edit. Seix Barral, Barcelona, 1968.

[3] James Joyce, **A Portrait of the Artist as a Young Man.**

Els horts

... I la pagesa va i les cull,
provant-les amb la mà,
primer, fluixet, no fos que es malmetessin,
les albergínies que més tard, en el casull,
enfarinades, fregirà a foc lent.

Oh, fosca
dels horts a l'hora en què s'acosta
la nit humida, xafogosa,
d'estiu i passen les parelles
ardents, que no tothora saben
com podran fer-s'ho per caçar plàer
dins el vinyar.

Però no tot es cou
dessota el ventre, ni tot és impuls
ineluctable vers l'apegalosa
dolçor frenètica.

Parlem, ara, asseguts
en la gran plaça del rellotge. Cauen
campanades vermelles.

Aigua en el canal,
flueix el temps.

Joan VINYOLI

Aquest poema pertany al llibre inèdit de Joan Vinyoli «A hores petites», que es publicarà per l'abril d'aquest any. Té enllestit també un recull titulat «Cants d'Abelone», que edita a la col·lecció «El Bordiol», amb il·lustracions de Jordi Sarrate i pròleg del poeta Segimon Serrallonga. S'està preparant a més una ampla «Antologia poètica» de l'obra de Vinyoli a cura del poeta Feliu Formosa, que també n'és el prologuista. Vinyoli treballa actualment i des de fa temps en la traducció d'una selecció de poemes de Rilke.

Del Born

Gust i estil, imaginació i refinament

Oblidem la cuina de l'àvia, o millor dit, conservem-la i assaboirim-la tot i estant a punt de tastar altres guisofis i sabors diferents. M'exalta el nou i m'enamora el vell **(Foix)** és la primera recomenació que hem d'enpassar-nos i ben pair. Aleshores, podrem fer un viatge per la geografia culinària i deixar rodar el nostre paladar des de l'extrem orient —Japó— fins a tornar al Born —al carrer de Sant Pere Més Baix, exactament—. En l'endemig, acompanyarem en **Ramon Cabau** al mercat de la **Boqueria**, ens ficarem a la cuina amb la **Montse Guillén** i tafanejarem els «fogons fauves» i l'atelier d'en **Francesc Artigau.** Ens endinsarem en els distints estils culinaris de la mà de cinc dels millors restauradors del país —i d'un famós afeccionat— i ens posarem el tovalló amb sis pintors de molta anomenada, com diria **Pla.**

Seria qüestió de seguir la proposta que des **d'Eina** —escola de disseny i d'art— ens fa un quartet d'experts en gastronomia i d'altres saludables coneixements: en **Miquel Espinet,** en **Joan Enric Lahossa,** en **Xavier Olivé** i en **Llorenç Torrado.** Sota el títol de **Gust i Estil** —i el no menys sugeridor subtítol **d'Intercanvi de sensacions**— ens plantegen sis sessions de treball —que seran més aviat de lleure— encaminades a fer conèixer tota mena de cuinars des d'una òptica diferent, com si ens acostéssim als distints estils pictòrics.

La cuina i el ben menjar —va dir **Ràfols Casamada** en la presentació del curset— també és un art, de gratificació immeditada. Amb **l'Espinet** i **l'Olivé** van explicar les raons i l'interès de la tria dels cinc restaurants on se celebraran els sopars o dinars. El sisè i darrer serà a l'estudi del pintor **Artigau,** gran cuiner. Per a cada àpat la carta —o menú— serà dibuixada per un artista.

L'itinerari comença a l'exòtic i delicat restaurant japonès **Suntory** (carta de **Maria Girona),** continua a la cuina popular i amb imaginació de la **Montse Guillén** (carta de Xavier Olivé), passa pel classicisme de **l'Agut** (carta de **Francesc Todó),** pel professionalisme dels germans **Fortà** del **Racó d'en Binu,** a Argentona (carta de **Sergi Aguilar),** es detura en el refinament i la nouvelle cuisine al nou restaurant de **Jean Louis Neichel** —ex-**Bulli**— (carta de **Ràfols Casamada)** i acaba amb la vitalitat de **l'Artigau** (carta d'ell mateix). En acabar els parlaments, la senyoreta **Kasumi** va fer una subtil i delicada demostració de l'art d'arranjar un gerro de flors a l'estil japonès: s'ha de fer com qui pinta un quadre, vigilant l'espai i la línia, una pinzellada per aquí, una tulipa per allà. Cursetistes, promotors i pintors presents vàrem sentir-nos relliscar en un altre ambient i ja era l'hora de fer cap al restaurant japonès.

Vostè ja sap que en el menjar japonès la presentació dels plats és primordial i exquisida, absolutament pictòrica —la nouvelle cuisine hi ha ben sucat!— i d'una austeritat perquè Sant Francesc d'Assís es llepés els dits. El peix és cru, o marinat, les verdures bullides, o escaldades, la carn com un tel de fina: **shabushabu** —volta i volta en el brou—. Efectivament, els ingredients han de ser de primeríssima qualitat i, aleshores el sabor és sense enganyifes, total. Boixets als dits, el **tukidashi,** el **sunomono** —peix cru i plat nacional— el **sashimi,** l'esmentat **shabushabu** i el **raisu** —l'arròs— ben regats de **sake** i d'un deliciós te final van menor-nos a un veritable **satori** gastronòmic. Un dels cuiners va fer-nos una demostració del tallat de verdures i peixos, tot manual i amb uns estris antediluvians, però la traça del noi va donar resultats espectaculars.

Que se li ha fet la boca algua? Perdoni i dispensi però hem arribat tard: les places són limitades i completes i el preu d'aquests sopars és... de molts duros!

Núria POMPEIA

Alt Berlin
RESTAURANTE ALEMAN
ESPECIALIDADES
Codillos de cerdo hervidos y asados
CERVEZA ALEMANA DE BARRIL
DIARIAMENTE ABIERTO DE LA UNA HASTA LA UNA
DIAGONAL, 633. al lado del hotel PRINCESA SOFIA
RESERVAS: 339-01-66

RECTIFICACION LOTERIA
Sorteo 21-3-81. Billetes núms. 27535 y 18480, papeletas del 1 al 75 ambos inclusive. Vendedor I. I. Izquierdo - Barcelona. Figuran 80 ptas. cada número, cuando deben ser 40 ptas. en cada número que son las cobradas. Repito se juegan 40 ptas. en lugar de 80 pesetas que figuran

LAS MARCAS Y EL NOMBRE COMERCIAL
Solicite este folleto de gran actualidad en Patentes y Marcas. R. VOLART PONS y Cía., S. L. Fernando, 53. Barcelona

CARRETILLAS ELEVADORAS CATERPILLAR
CON LA GARANTIA Y CALIDAD DEL 1er FABRICANTE DE EUROPA
Un año de mantenimiento gratuito.
1.000 a 27.000 Kg.
PIDA INFORMACION AL TELEFONO 560 00 90
BASE BARCELONA
FINANZAUTO
CATERPILLAR
Caterpillar, Cat y ⊞ son marcas de Caterpillar Tractor Co.
F-24-81